

JURNALISTLAR TAYYORLASHDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARINING ROLI VA AXAMIYATI

Kasimov Faxriddin Shadmankulovich

texnika fahlari bo'yicha falsafa doktori(PhD), katta ilmiy xodim;

*O'zR Fanlar Akademiyasi S.Azimov nomidagi fizika-texnika instituti, O'zbekiston
jurnalistika va ommaviy kommunikatsiyalar universiteti*

E-mail: fahri2002@mail.ru, <https://orcid.org/0009-0004-5722-3739>

Annotatsiya: Maqolada jurnalistlarni tayyorlash jarayonida axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining (AKT) roli va ahamiyati ilmiy nuqtai nazardan yoritilgan. Jurnalistika ta'limida raqamli texnologiyalardan foydalanishning asosiy yo'nalishlari – ta'lim jarayonida, amaliy ko'nikmalarni shakllantirishda va ilmiy izlanishlarda qo'llanishi tahlil qilindi. Shuningdek, jurnalist kasbiy faoliyatida AKTning tezkorlik, multimedia integratsiyasi, global axborot maydoniga chiqish imkoniyatlari hamda axborot xavfsizligi bilan bog'liq jihatlari ko'rsatib o'tildi. Raqamli jurnalistikaga xos muammolar va cheklovlar, xususan, texnik savodxonlik darajasining farqliligi, dasturlar tez eskirishi, feyk axborot muammosi hamda media etikasini tatbiq etishdagi qiyinchiliklar ham tahlil qilindi. Maqola yakunida jurnalistika ta'limida AKTni keng integratsiya qilish zarurligi asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: jurnalistika ta'limi, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, raqamli jurnalistika, multimedia, axborot xavfsizligi, media etika.

Annotation: The article discusses the role and importance of information and communication technologies (ICT) in the process of training journalists from a scientific perspective. The main areas of ICT application in journalism education – in the educational process, in developing practical skills, and in conducting research – are analyzed. The article highlights the impact of ICT on the professional development of journalists, particularly in terms of speed, multimedia integration, access to the global information space, and information security. It also identifies challenges and limitations of digital journalism, such as varying levels of digital literacy among students, the rapid obsolescence of software, the spread of fake news, and difficulties in applying media ethics in the digital environment. In conclusion, the article emphasizes the necessity of integrating ICT more widely into journalism education.

Keywords: journalism education, information and communication technologies, digital journalism, multimedia, information security, media ethics.

Аннотация: В статье с научной точки зрения рассматривается роль и значение информационно-коммуникационных технологий (ИКТ) в процессе подготовки журналистов. Проанализированы основные направления применения ИКТ в журналистском образовании – в учебном процессе, в формировании практических навыков и в проведении научных исследований. Показано влияние ИКТ на профессиональное развитие журналистов, в частности, в аспектах оперативности, мультимедийной интеграции, выхода в глобальное информационное пространство и обеспечения информационной

безопасности. Отмечены также проблемы и ограничения цифровой журналистики, такие как различный уровень цифровой грамотности студентов, быстрая устаревание программного обеспечения, распространение фейковых новостей и трудности применения медиаэтики в цифровой среде. В заключение обоснована необходимость более широкого внедрения ИКТ в систему подготовки журналистов.

Ключевые слова: журналистское образование, информационно-коммуникационные технологии, цифровая журналистика, мультимедиа, информационная безопасность, медиаэтика.

Kirish

XXI asrda ommaviy axborot vositalari an'anaviy shakldan raqamli formatlarga o'tmoqda. Raqamli jurnalistika davrida jurnalist kadrlarni tayyorlash jarayonida axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining (AKT) o'rni tobora ortib bormoqda. Zamonaviy media bozorida raqobatbardosh jurnalist bo'lish uchun talabalarda texnologiyadan samarali foydalanish ko'nikmalarini shakllantirish muhimdir, shuningdek XXI asrda jurnalistika sohasi jadal raqamlashtirish jarayoniga yuz tutmoqda. Ommaviy axborot vositalari an'anaviy shakldan raqamli formatlarga o'tayotgani sababli jurnalist kadrlarni tayyorlash jarayonida axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining (AKT) o'rni beqiyosdir. Shu bois jurnalistika ta'limi mazmuni va metodikasini zamonaviy AKT bilan uyg'unlashtirish, talabalarni raqamli media muhitida faoliyat yurita oladigan mutaxassis sifatida shakllantirish dolzarb masalaga aylanmoqda [1].

XXI asrda ommaviy axborot vositalari an'anaviy shakldan raqamli formatlarga o'tmoqda. Raqamli jurnalistika davrida jurnalist kadrlarni tayyorlash jarayonida axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining (AKT) o'rni tobora ortib bormoqda. Zamonaviy media bozorida raqobatbardosh jurnalist bo'lish uchun talabalarda texnologiyadan samarali foydalanish ko'nikmalarini shakllantirish muhimdir [1].

Jurnalistika ta'limida AKTning o'rni. Jurnalistika oliy ta'lim muassasalarida AKT quyidagi asosiy yo'nalishlarda qo'llanilmoqda. Jurnalistika fakultetlarida AKT uch asosiy yo'nalishda qo'llanadi:

1. Ta'lim jarayonida – masofaviy o'qitish platformalari, elektron kutubxonalar va interaktiv taqdimotlar orqali o'quv jarayoni samaradorligi oshiriladi [2].

2. Amaliy tayyorgarlikda – matn tahriri, audio-video montaj va grafika dasturlaridan foydalanish multimedia jurnalistikasi uchun zarur ko'nikmalarni shakllantiradi [3].

3. Ilmiy izlanishlarda – elektron ma'lumotlar bazalari, internet resurslari hamda sun'iy intellekt asosidagi tahliliy dasturlar tadqiqotlarni rivojlantiradi [4].

AKTning jurnalist kasbiy rivojlanishidagi ahamiyati

- Tezkorlik – axborotni yig'ish, qayta ishlash va tarqatishda tezlikni ta'minlaydi.

- Multimedia integratsiyasi – matn, foto, audio, video va infografika uyg'unligi material ta'sirchanligini oshiradi.
- Global maydonga chiqish – xalqaro axborot resurslari va auditoriya bilan muloqotni osonlashtiradi [5].
- Axborot xavfsizligi – ma'lumotlar va manbalarni himoya qilish imkonini beradi.
- Auditoriya bilan bevosita aloqalar – ijtimoiy tarmoqlar orqali interaktiv muloqot tashkil etiladi.

Muammolar va cheklovlar

- Talabalar orasida texnik savodxonlik darajasi farqli;
- Dasturlar va texnologiyalar tez eskiradi;
- Internetdagi ma'lumotlarning ishonchliligini tekshirish murakkab;
- Media etikasini raqamli muhitda tatbiq etishda ziddiyatlar yuzaga keladi [6].

Xulosa

Jurnalistlarni tayyorlash jarayonida axborot texnologiyalaridan foydalanish kasbiy mahoratni oshirish va zamonaviy media muhitida raqobatbardosh kadrlarni yetkazib berishning asosiy omilidir. Shu sababli jurnalistika ta'limi dasturlariga AKTni keng integratsiya qilish, yangi raqamli platformalar va dasturlarni tatbiq etish, talabalarni internet xavfsizligi va media etikasi bo'yicha ham tayyorlash zarur. Jurnalistlarni tayyorlashda AKTdan foydalanish kasbiy salohiyatni oshiradi va raqobatbardosh mutaxassislarni shakllantiradi. Shuning uchun ta'lim jarayoniga yangi dasturlarni keng joriy etish, talabalarni raqamli xavfsizlik va media etika qoidalariga rioya qilishga o'rgatish bugungi kunning dolzarb vazifasidir.

Foydalanilgan adabiyotlar

- [1]. Castells Manuel. The Rise of the Network Society. 2-е издание, с новым предисловием. Wiley-Blackwell, 2010. 656 стр. ISBN: 978-1405196864.
- [2]. Jenkins Henry. Convergence Culture: Where Old and New Media Collide. New York University Press, 2006. ISBN: 978-0814742815.
- [3]. Pavlik John V. Journalism and New Media. Columbia University Press. 2001. 272 pages. ISBN -13: 978-0231114837.
- [4]. S. Allan (2017). Digital Journalism. Routledge.
- [5]. Mark Deuze, Media Work: In a Digital Age. Cambridge, Polity Press, 2007. ISBN-13: 978-0745639253; ISBN-10: 0745639253.
- [6]. Ш. Юлдашев. "Axborot texnologiyalari va jurnalistika ta'limi: imkoniyat va muammolar". 2021. O'zbekiston jurnalistikasi ilmiy jurnali, №2, 45-52 betlar.

